

Filmová a televizní fakulta AMU v Praze
Katedra režie FAMU
Posudek magisterské písemné práce

Název práce: OBĚŤ ANDREJE TARKOVSKÉHO

Student: Marek Čermák

Obor: režie

Autor posudku vedoucí práce : Marek Bouda, KR FAMU

Marek Čermák si zvolil ke své práci poslední film jednoho ze zásadních režisérů světové kinematografie "Oběť". Musím tu přece jen poznamenat, že osobně tento film, navzdory jeho až kultovní pověsti, považuji za režisérův nejslabší - nebo lépe řečeno: tématicky vyčerpaný vzhledem k předcházející Tarkovského tvorbě. Nicméně o to jsem byl zvědavější a autorův cíl bádání nezpochybňuji.

Čermák se ve své analýze zabývá genezí filmu od prvních záchvěvů inspirace tvůrců až po výsledný film. Při tom čerpá z neoformalistického konceptu a terminologie Davida Bordwella a Kristin Thompson tak jak je předestřen v jejich knize "Umění filmu" podobně jako u své bakalářské teoretické práce. Rezignuje tedy např. na podstatný, u Tarkovského vždy přítomný rozměr transcendentální. Je to přístup poněkud "suchý", ale jistě legitimní. Hned v úvodu vcelku originálně konstatuje: "Cílem této práce nebude další analytický text, který by bulvárně sliboval nový, zatím neprozkoumaný, úhel pohledu na některý ze sedmi výše uvedených filmů. Naopak, předmětem mé diplomové práce je dílo, které Andrej Tarkovskij nikdy nenatočil – alespoň ne v původně zamýšlené podobě." Rovněž vymezuje z jakých zdrojů vychází - především ze scénáře, kde porovnává i různé verze, režisérových deníků (opět porovnává různá vydání) a teoretizujících prací, ale také z několika dokumentárních filmů vztahujících se k "Oběti". Odkazuje se i k jiné filmově teoretické literatuře, ale vesměs české nebo do češtiny přeložené. Tu bych přece jen uvítal vhléd i do bohaté zahraniční literatury zejména týkající se Tarkovského.

Autor v následujícím textu porovnává genezi a valéry témat, postav, obrazových a situačních motivů. Ale věnuje se i samotnému osobnímu zápasu tvůrce o své dílo. Např.: „Věděl jsem, že film bude otevřený k určitému počtu různých interpretací, ale záměrně jsem se vyhnul konkrétním závěrům, protože jsem chtěl, aby k nim nezávisle dospělo publikum.“ A navzdory či díky mnohým citacím Tarkovského je to celkem dobrodružná, poutavá, ale i seriózní četba. Je mi však líto, že ve svém sledování se autor nevěnuje i případným předobrazům dějů, postav a motivů - kontextu s předcházející režisérovou tvorbou. A uvítal bych i jistý kritický pohled k Tarkovskému - např. problematika postav a témat vs. jejich tézovitost. Čermák se vůbec vyhýbá vlastním interpretacím a opírá se o formální analýzu, takto si to ale vytknul již zpočátku. A některé citace se mi zdají nadbytečné jako např. shrnutí děje slovy historika Gajdošíka.

Autor do práce též zařadí vlastní rozhovor se synem Tarkovského. A to opravdu oceňuji. Zazní tu skutečně nadčasová konstatování ze vzpomínek na otce: "Dostojevskij jednou řekl, že neexistuje nic jako současné umění, neboť opravdové umění je současné v každé době. " "Ano, možná že natáčím lepší filmy než ostatní, ale to neznamená, že ty filmy jsou dobré."

Práci považuji jak po obsahové, jazykové, tak formální stránce za zdařilou a určitě nadprůměrnou. Je tu i množství příhodných poznámek pod čarou. Jsou poznat i Čermákova předcházející teoretická studia.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci B.

V Praze 10.9.2022

Marek Bouda

